

Jerzy Libera

Baraki Stare, gm. Zakilków, woj.
tarnobrzeskie. Stanowiska 2 i 14

Informator Archeologiczny : badania 21, 7-8

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BARAKI STARE
gm. Zaklików
woj. tarnobrzeskia
Stanowiska 2 i 14

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
Katedra Archeologii

Badania prowadził mgr Jerzy Libera. Finansowało BBIDE
w Tarnobrzegu oraz UMCS w Lublinie. Czwarty sezon badań.
Ślady osadnictwa schyłkowopaleolitycznego /?/, zespoły
krzemienic mesolitycznych, obozowisko późnoneolityczne
lub z wczesnej epoki brązu.

Stanowisko 14

Prace prowadzono w dwóch etapach. Najpierw dokończono eksploracji zachodniej części wydwy. Przesiano 2768 m², lokalizując zabytki w obrębie działek o powierzchni 1/4 m². Materiał krzemienisty nadal zalegał w wierzchniej warstwie luźnego piasku, tj. do głębokości 8-10 cm od powierzchni. Uzyskano 6122 zabytki krzemienne oraz 94 okruchy ceramiki zalegające w kilku ?? skupiskach. Struktura inwentarza krzemienego dla tej części wydwy przedstawia się następująco: rdzenie i formy techniczne - 28, półsurowiec i odpadki - 5815, narzędzia - 119, odpadki powstałe przy produkcji narzędzi - 39. Wśród form narzędziowych stwierdzono obecność m.in.: drapaczy, skrobaczy, trapezów, półtylczaków /w tym typu Komornica/, trójkątów /pieńkowskich, rozwartokątnych/, zbrojników janiślawickich, mikrolitycznych tylczaków /prostych i łukowych/ oraz pojedynczego grocika sercowatego.

Następnie prace skoncentrowano we wschodniej części stanowiska. Na powierzchni zachowano nowo odkrywane nieduże skupisko krzemieni, poza obszarem dotychczas badanym. Po przesianiu warstwy przesuszonego piasku stwierdzono zaleganie zabytków na różnych głębokościach, do 30 cm w części wschodniej wykopu /92 m²/ oraz 120 cm od powierzchni w części zachodniej. W części południowo-zachodniej stwierdzono następujące nawarstwienia drobnoziarnistego piasku: 1. jasnobiałe /współcześnie nawiany/ - zalegający do głęb. 60 cm; 2. jasnobiałe z poziomymi lekko szarawymi wkładkami - miąższości od kilku do kilkunastu cm; 3. jasno- oraz ciemnoszare /humus pierwotny/ - miąższości kilkunastu cm; 4. pomarańczowy z orsztykami w spągu /iluwinu/ - miąższości 50-60 cm; 5. jasnobiałe - poniżej. Zabytki występowały w warstwie 3 oraz 4. Z tego wykopu łącznie z przesiewaniem uzyskano 2842 zabytki krzemienne, 4 kamienne oraz 3 fragmenty ceramiki. Struktura inwentarza przedstawia się następująco: rdzenie i formy techniczne - 40, półsurowiec i odpadki - 2676, narzędzia - 100, odpadki powstałe przy produkcji narzędzi - 16. Wśród form narzędziowych wyróżniono m.in. tylczaki /smukłe oraz krępe/, trójkąty /równoramienne, pieńkowskie, z retuszem trzeciego boku/, półksiężyc, trapezy, półtylczaki, drapacze, skrobacze, ryłce.

Ponadto w sąsiedztwie założono drugi wykop /21 m²/, gdzie stwierdzono podobne nawarstwienia, o układzie skośnym, w całości zachowanym jedynie w części północnej. Materiał zalegał nierównomiernie, do maksymalnej głębokości 70 cm. Uzyskano 532 wyroby krzemienne, o następującej strukturze: rdzenie i formy techniczne - 16, półsurowiec i odpadki - 512, narzędzia - 13, odpadki powstałe przy produkcji narzędzi - 2.

W obu wykopach uchwyciono jedynie fragmenty krzemienic.

Łącznie z całego stanowiska uzyskano 9496 zabytków krzemiennych, blisko 100 fr. ceramiki oraz kilka form kamiennych. Materiały te stanowią uzupełnienie inwentarza zebranych z powierzchni w latach ubiegłych. Inwentarze te zdecydowanie należy odnieść do mesolitu, zwłaszcza jego późnej fazy. Potwierdzeniem tego są zwłaszcza trapezy, trójkąty prostokątne, zbrojniki janiślawickie, półtylczaki pieńkowskie, trójkąty z retuszem trzeciego boku, przy dużym udziale skrobaczy oraz stosowania techniki ryłcowej, co wskazuje na atlantycki wiek tych znalezisk. Do dolnemesolitycznych form należą: trójkąty rozwartokątne, półksiężyc, tylczaki, niektóre drapacze w typie tarnowiańskim, masywne ryłce węglowe, niektóre rdzenie. Być może z osadnictwem schyłkowopaleolitycznym należy łączyć liczne dwupiętniki, masywne tylczaki. Stwierdzono także obecność elementów schyłkowoneolitycznych lub wczesnobrązowych, w postaci grocika sercowatego oraz fragmentów ceramiki, którą być może należy łączyć z subneolityczną kulturą strefy leśnej lub kulturą trzciniecką /?/.

Stancowisko 2

Trzeci sezon badań. Obozowisko mezolityczne oraz osada
późnoneolityczna lub z wczesnej epoki brązu.

Badania skoncentrowano w południowo-zachodniej części stanowiska, a celem ich było uchwycenie zachodniego zasięgu krzemienicy południowej. Szpachelkami - przebadano 55 m² uzyskując blisko 100 zabytków krzemiennych oraz kilkadziesiąt okruchów ceramicznych pochodzących z głębokości do 10 - 20 cm od powierzchni. Z form narzędziowych odkryto jedynie trójkąt piankowski /?/, fragment zbrojnika, dwa rylcowce oraz tłuk kamienny, a więc inwentarz typowo mezolityczny. Stan zachowania ceramiki uniemożliwia dokładne określenie jej chronologii. Cechy technologiczne pozwalają jedynie na jej pobieżną ocenę i wyrażają się wskazywać na pdiny neolit lub wczesną epokę brązu.

Badania obu stanowisk będą kontynuowane. Materiały znajdują się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

DĄBROWA BISKUPIA
woj. bydgoskie
Stanowisko 21

patrz
neolit

DĄBY, gm. Dobrze
woj. wrocławskie
Stanowisko 29

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
Zakład Prahistorii Polski
Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badanie prowadziła dr Lucyna Domańska. Finansowały
Uniwersytety Warszawski i Łódzki. Szósty sezon badań.
Osiedle z późnego mezolitu.

Kontynuowano badania w północno-zachodniej części stanowiska, gdzie przebadano 139 m². W ich wyniku odkryto kraniec północno-zachodni krzemienicy kultury janisławickiej. W tej części stanowiska materiały zabytkowe występowały w niewielkich ilościach.

Odkryta obecnie w całości krzemienica ma kształt wydłużonego owalu zorientowanego na linii NW - SE o wymiarach: długość - 30 m i szerokość - 6 m. Tworzy ją około czterech tysięcy wytworów z krzemienia czekoladowego. Reprezentują one kulturę janisławicką. W ich ramach stwierdzono również narzędzia charakterystyczne dla późnomezolitycznych i wczesnoneolitycznych kultur obszarów nadczarnomorskich.

Obecność zaś w materiale kostnym, odkrytym na tym stanowisku, kości zwierząt udomowionych, stawia w nowym świetle zagadnienie początków gospodarki wytwarzającej wśród społeczeństw kultury janisławickiej.

Materiały przechowywane w Zakładzie Prahistorii Polaki IP UAM. Badania na tym stanowisku zakończone.

OROHICZYM
woj. białostockie
Stanowisko 9 - "Kozie Rowy"

patrz
okres halsztecki

DUBECZNO
woj. chełmskie
Stanowisko 1

patrz
epoka brązu